

La ciutadania

D'un bon nombre de noms de designació personal hem obtingut d'altres noms derivats per mitjà del sufix *ia* que tenen una significació diversa. Circumscriuint-nos als derivats obtinguts a partir dels noms primitius acabats en *-à*, podem esmentar els següents: *artesia* (no admès al Diccionari Fabra però que ja figura a la Gran Enciclopèdia), *capellania*, *capitania*, *ciutadania*, *cortesania*, *escolania*, *escrivania*, *germania*, *sagristania*, *sobirania* i *tirania*, que són els derivats, respectivament, de *artesa*, *capellà*, *capità*, *ciutadà*, *cortesà*, *escolà*, *escrivà*, *germà*, *sagristà*, *sobirà* i *tirà*.

Com hem dit, la significació d'aquests noms derivats és de diversa mena. Així, dels onze que hem pres en consideració —la majoria dels que es poden obtenir a partir de primitius acabats en *-à*—, només dos tenen un sentit col·lectiu: *escolania*, «conjunt o cor d'escolans» i, com a denominació històrica, *permania*, designant unes juntes cíviques constituïdes a València i a Mallorca el segle XVI. Pel que fa als altres, *artesia* designa l'activitat pròpia dels artesans, *capellania* un benifet eclesiàstic, *capitania* el càrrec, l'oficina i la jurisdicció d'un capità o d'un capità general, *ciutadania* la condició i el dret de ciutadà, *cortesania* el capteniment propi d'un cortesà, *escrivania* l'ofici i l'oficina d'un es-

crivà així com un objecte d'escriptori, *sagristania* l'ofici de sagristà, *sobirania* la qualitat i l'autoritat d'un sobirà, i *tirania* el règim o sistema de govern instaurat per un tirà.

Obeint a una mena de dèria actual per l'ús de mots col·lectius relatius a persones —que indueix fins i tot a forçar la capacitat de derivació de certs mots primitius— comença a esdevenir habitual de recórrer al derivat *ciutadania* significat «conjunt de ciutadans». Però tant el Diccionari Fabra com la Gran Enciclopèdia Catalana només reconeixen a *ciutadania* el significat que hem indicat de «qualitat i dret de ciutadà». Convindria, per tant, que aquesta innovació no prosperés i que, per a la designació de la col·lectivitat dels ciutadans es recorregués al simple plural del mot primitiu, *els ciutadans*, tal com és normal en tots aquells altres casos en què la llengua no ha creat el nom de valor col·lectiu corresponent. Així com no se'ns acudirà de recórrer als mots *capellania* o *sobirania* per a designar un conjunt de capellans o de sobirans, sinó que direm *els capellans* o *els sobirans*, anàlogament podem dir *els ciutadans*, amb un evident valor col·lectiu, i reservar *ciutadania* per a la designació de llur condició o de llur dret.